

ΕΡΕΥΝΗΤΩΡΙΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΥΛΟΡΟΦΙΑΣ
ΕΡΕΥΝΗΤΩΡΙΑ ΚΑΘΗΜΕΡΗ ΚΟΝΙΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗΣ

ΙΔΡΥΤΗΣ : ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΟΣ ΤΡΙΤΟΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ – ΙΟΥΝΙΟΣ

1953

ΔΕΚΑ ΧΡΟΝΙΑ

Δέν είναι λίγα τὰ χρόνια πού πέρασαν ἀπὸ τὴν 27 Φεβρουαρίου τοῦ 1943. Δέν εἶναι ὅμως καὶ ἀρκετὰ γιὰ νὰ μετρηθεῖ πρῶτα μὲ ἀκρίβεια ἢ ἐπιφάνεια ἑνὸς ἐθνικη-
ρου κόσμου κ' ἔπειτα νὰ καθοριστεῖ τὸ βάρος του. Γιατὶ ὁ ποιητὴς πού μᾶς συγκέν-
τρωσε πάλι προχτὲς στὸν τάφο του, δέν ἄφησε μόνο ἓνα ἔργο, ἀλλὰ ἐκλείσσε μέσα σ' αὐτὸ τὸ ἔργο τὴν ζωὴ ἑνὸς λαοῦ στὶς διαστάσεις πού εἶχαν οἱ πόθοι, οἱ φιλοδοξίες, οἱ ἀρε-
τὲς καὶ τὰ ἐλαττώματα τριῶν γενεῶν.

Καὶ εἶναι, βέβαια, πολλὴ καὶ ἀξιόλογη ἢ κριτικὴ ἐργασία πού ἔγινε γύρω ἀπὸ τὸν Παλαμᾶ καὶ τὸ ἔργο του μέσα σ' αὐτὰ τὰ δέκα χρόνια, μὰ ὁ ποιητὴς θὰ περνᾷ ἀπὸ ἐποχὴ σ' ἐποχὴ, θὰ δείχνει τὴν ἀντοχὴ του στὸ χρόνο καὶ θὰ προβάλλει κάθε φορὰ στοι-
χεῖα πού θὰ ὑποχρεώσουν τὴν ἐλληνικὴ κρι-
τικὴ νὰ κάνει ἀναθεωρήσεις ἀξιών καὶ νέες ἀποτιμήσεις, πού δέν μποροῦσε νὰ τὴν ἐπι-
χειρήσει ὁ μελετητὴς τῆς ἐποχῆς τῶν με-
γάλων γλωσσικῶν ἀγώνων, τῶν Βαλκανικῶν πολέμων, τοῦ 1922 ἢ τοῦ 1940, εἴτε γιατί δέν εἶχε ἀκόμα ὀλη τὴν προσφορὰ τοῦ Πα-
λαμᾶ, εἴτε γιατί δέν ἦταν καιρὸς νὰ τὴν συγ-
κρίνει μὲ πνευματικὲς ἐκδηλώσεις πού ἔμε-
ναν ὡς τότε στὸ στάδιο τῶν ἀναζητήσεων.
Ὁ Παλαμᾶς καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι, ὁ Παλαμᾶς καὶ οἱ γύρω του, οἱ φίλοι, οἱ μαθητὲς, οἱ ἐχθροί, οἱ δισταχτικοὶ καὶ οἱ ἀδιάφοροι, ὁ Παλαμᾶς, οἱ ἰδέες καὶ τὰ ἐλληνικὰ γεγο-
νότα, ὁ Παλαμᾶς καὶ ἡ ἐποχὴ του. Δέν πιστεύω πὼς ὅλ' αὐτὰ μπορεῖ νὰ τὰ δεῖ μὴ μόνο γενεά, τουλάχιστον στὴν πρώτη στάση της, στὴν πρώτη ἀληθινὴ περισυλ-
λογὴ της, ἔπειτ' ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ ποιη-
τῆ. Καί, φυσικά, δέν τὰ εἶδε στὴν πρώτη ἐπέτειο τοῦ θανάτου του. Ὅπως πολὺ φο-
βᾶμαι ὅτι ἡ γενεά μας εἶδε πολὺ λίγα ὅταν σὲ ὥρες δύσκολες ἔκανε προσκύνη-
μα στὸν τάφο του, τὸ 47, τὸ 48 ἢ τὸ 49,

τότε πού οἱ ἐχθροὶ τῆς Πολιτείας εἶχαν φτάσει στὶς θύρες της. Φωνές, ἀλαλαγμοί, φανατισμοί, παρερμηνεῖες, ὅ,τι γεμίζει μιὰ ταραγμένη ἐποχὴ. Καὶ μόνο μερικὰ μονα-
χικὰ καὶ ἀδιάλλακτα ἄτομα ἔζησαν τὸν Πα-
λαμᾶ ἔπειτ' ἀπὸ τὸ θάνατό του καὶ στὴ δε-
καετία πού πέρασε ἔφτασαν σὲ συμπερά-
σματα ὡς ἓνα σημεῖο ὀριστικά. Θυμᾶμαι αὐτὲς τὶς παρερμηνεῖες καὶ παίρνω θάρ-
ρος: Ἀκόμα κ' ἓνας ὀγκόλιθος, ἓνα ἔργο πού εἶχε πιά κερδίσει τὴν γενικὴ ἐπιδοκι-
μασία, μπορεῖ νὰ πάθει μεγάλες ζημιές μέσα σὲ μιὰν καταιγίδα σὰν αὐτὴν πού ἔπεσε στὴν Ἑλλάδα ἔπειτ' ἀπὸ τὴν Ἀπε-
λευθέρωση. Πῶς, λοιπόν, νὰ μὴν ἔχουν φθορὰ καὶ οἱ ἄλλες πνευματικὲς μας ἀξίες, οἱ μικρότερες, οἱ ἀμφισβητούμενες καὶ προ-
πάντων ἐκείνες πού ὀλοένα διαμορφώνονται καὶ δέν ἔριξαν ἀκόμα ἀπρόσβλητες καὶ ἀμετακίνητες ρίζες; Τὸ δίδαγμα δέν εἶναι ἀπὸ τὰ μικρότερα πού μᾶς χαρίζει ὁ Πα-
λαμᾶς. Μᾶς ὀπλίζει μὲ ψυχραιμία, μὲ τὴν πολῦτιμη ψυχραιμία, πού πρέπει τουλάχισ-
τον οἱ ἐργάτες τοῦ πνεύματος νὰ ἔχουν στὶς κρίσιμες ὥρες.

Ἄς θεωρηθεῖ, λοιπόν, ἡ προχτεσινὴ δε-
κάτη ἐπέτειος, 27 Φεβρουαρίου τοῦ 1953, πρώτη ἀληθινὴ στάση γιὰ νὰ γίνῃ πληρέ-
στερη ἢ ἐποπτεία ἀπάνω καὶ γύρω ἀπὸ τὸ ἔργο τοῦ Παλαμᾶ. Οἱ σελίδες μας θὰ βοηθή-
σουν ὅσο μποροῦν: Θὰ δώσουν μόνο διεξο-
δικὰ καὶ οὐσιαστικὰ μελετήματα. Μὰ θὰ βοηθήσουν καὶ μ' ἕναν ἄλλο τρόπο: Μὲ τὴν «Βιβλιογραφία Κατσίμαλη», πού ἀρχίζει ἀπὸ τὸ τεῦχος τοῦτο, θὰ δείξουν πόσο με-
γάλο γεγονός στάθηκε γιὰ τὴν ἐλληνικὴ ζωὴ ὁ θάνατος τοῦ Παλαμᾶ. Κι ἀλήθεια: ἡ Βι-
βλιογραφία αὐτὴ, μολονότι βιβλιογραφία μιᾶς μόνο δεκαετίας, εἶναι πολυσέλιδη καὶ μοναδικὴ σὲ συγκέντρωση ὀλικοῦ καὶ θεμε-
λιώνει πολλὰ καὶ σημαντικὰ συμπεράσματα.

ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

